

ler på ministerens vegne. Når udvalgets tilslutning foreligger, er stillingen også for tjenestemænd, underlagte styrelser m. m. den samme som hvis der forelå formel bevilling, og det er da de for vedkommende administrationsgren almindeligt gældende regler, der er afgørende for, hvem der kan træffe bestemmelse om udgiftens afholdelse og anvise pengene til udbetaling.

På den anden side er det ikke givet, at ministeriets tjenestemænd og de underlagte styrelser m. m. kan afholde ubevilgede udgifter på egen hånd i helt samme omfang som ministeren. Der gælder ikke ensartede og faste regler, fælles for administrationen som helhed, om tjenestemændenes dispositionsfrihed i forhold til ministrene. Forholdet beror på administrativ praksis og specielle bestemmelser, som ikke her kan undersøges i enkeltheder. Kun hovedlinjerne kan fremdrages.

I de ovenfor i afsnit III omhandlede tilfælde, hvor overskridelser kan ske uden tillægsbevilling, vil den tjenestemand, der i øvrigt kan disponere over kontoen, også kunne træffe bestemmelse om overskridelser. Dette blev udtalt af finansministeren (H. C. Hansen) under den omtalte forespørgselsdebat i folketinget den 2. februar 1949. De betragtninger, der anførtes om fagministrenes adgang til at foretage overskridelser, kunne, efter finansministerens mening, i store træk overføres til den enkelte embedsmands stilling over for sin minister. I visse grupper af tilfælde måtte embedsmanden derfor kunne overskride de oprindeligt beregnede udgifter uden at indhente samtykke dertil. I tvivlstilfælde måtte embedsmanden henvende sig til sin minister, og denne måtte så tage stilling til sagen og tage beslutning om, hvorvidt bevillingsmyndigheden på ny skulle høres. (F. F. 1948-49, sp. 2541-42.).

Tilsvarende synspunkter må finde anvendelse i de undtagelsestilfælde, hvor finansudvalgets samtykke ikke er nødvendigt til afholdelse af en ubevilget udgift i egentlig forstand, jfr. afsnit VII, 1. De påtrængende og uforudsete udgifter, der kan afholdes af en minister, må kunne afholdes også af den tjenestemand, der normalt kan disponere over vedkommende konto. Det forbehold, der af finansministeren blev taget med hensyn til tvivlstilfælde, må imid-

lertid her få noget større praktisk betydning, for så vidt som der i overvejelserne indgår spørgsmål om udgiftens forsvarlighed og vurderinger af finansudvalgets forventede stilling. Disse spørgsmåls besvarelse beror i vidt omfang på politiske vurderinger, som ministeren må tage ansvaret for. For så vidt der er tvivl på disse punkter, må spørgsmålet derfor forelægges ministeren til afgørelse.

Endelig er der de ekstraordinære tilfælde, hvor en ansøgning som følge af administrative fejl ikke har kunnet forelægges finansudvalget rettidigt, og hvor udgiftens afholdelse er påtrængende, jfr. afsnit VII, 2. Som følge af den udpræget politiske karakter af de overvejelser, der bliver afgørende i dette dilemma, må det være rettest, at spørgsmålet normalt altid forelægges ministeren til afgørelse.

Sammenfattende kan det herefter udtales, at en ministeriel tjenestemand, en under ministeriet hørende selvstændig styrelse eller et andet forvaltningsorgan ikke har nogen videregående adgang end ministeren til at afholde ubevilgede udgifter, men på den anden side i samme omfang som en minister må kunne foretage overskridelser af givne bevillinger og afholde ubevilgede udgifter uden finansudvalgets godkendelse i de normale undtagelsestilfælde. Ethvert tvivlsspørgsmål, hvori indgår politiske vurderinger, må forelægges ministeren til afgørelse.

IX. Særlige bemærkninger om de i landsdommer Mogens Hvidts beretning af 26. februar 1963 indeholdte principielle betragtninger om forfatningsretlige spørgsmål.

Under hensyn til, at folketsudvalget vedrørende statsrevisorernes betænkning i sin skrivelse af 7. marts 1963 har henledt opmærksomheden på beretningen af 26. februar om det tjenstlige forhør over kontorchef Vagn Jensen, mener jeg at burde tilføje visse bemærkninger om denne beretning. Jeg anser det imidlertid ikke for min opgave at vurdere de konklusioner vedrørende sagens faktiske og retlige omstændigheder, som indeholdes i beretningen. Min opgave kan kun være at udtale mig om de principielle betragtninger af forfatningsretlig karakter, som forhørslederen har lagt til grund for sine konklusioner.